

Rom 6, 15

15: Hva da? Skal vi synde siden vi ikke er under lov, men under nåde? På ingen måte!

Hva da? Dvs.: Hva er konsekvensen av det jeg nå sa, dette at dere ikke er under loven, men under nåden? Er konsekvensen av dette at vi kan fortsette i synden? På samme måte som tilsvarende spørsmål i v. 1, så kan også dette her i vår tekst være ment å skulle imøtegå såvel en ondskapsfull mistydning, som et lettsindig misbruk av nåden. Fiender av evangeliet kan si som så: "Hva for noe? Er vi ikke under loven? En slik lære må jo da gi full frihet til å synde!" Men selv velmente sjeler kunne også misforstå og misbruke apostelens ord, så de i lettsindige øyeblikk ikke var så nøyte med synden, på grunn av at vi ikke er under loven, men under nåden.

Her merker vi nå tydelig hvilken lov Paulus sikter til i v. 14, når han sa at vi "ikke er under lov". Hvis det ikke var den moralske loven, de hellige ti bud, han hadde talt om, så hadde det ikke vært noe grunnlag for spørsmålet i vår tekst. Det at vi ikke er under den levittiske ceremonialloven, eller under Det gamle testamentes forfatning i sin helhet, kan aldri føre til at dette spørsmålet dukker opp: Skal vi da synde? Ikke noe menneske vil komme på den tanken, at når disse ytre seremoniene ble avskaffet, så skulle det gi dekning for å bryte de ti bud. Hva som helst annet omkring loven, som vi kunne tenke oss apostelen hadde siktet til, så kunne det aldri gi grunnlag for det spørsmålet vi nå taler om. Han må ha talt om vår frihet fra den moralske loven. Men frihet fra denne var det som stadig ble oppfattet som frihet til å synde.

Ja, en slik frihet, altså til å synde, var da også i sannhet gitt hvis friheten fra den moralske loven innebar at den ikke lenger skulle være rettesnor for hjertet og hele vårt liv. Men noe slikt læres aldri i Skriften. Som tidligere bevist, så er vår frihet fra den moralske loven bare en frihet fra loven som frelsesgrunn. Altså en frihet fra forpliktelsen til å oppfylle loven i egen person, for å bli rettfærdiggjort. Og samtidig en frihet fra fordømmelsen over alle våre brudd på lydighet og hellighet. Men denne friheten hører fullkomment sammen med vår hellige forpliktelse til å ha loven som rettesnor for vårt liv. En forpliktelse som gjennom troen er både kjær og lett for oss, når vi vet at alle de feil og mangler som henger ved oss, ikke skal fordømme oss. Hvis loven derimot ikke lenger var den hellige rettesnoren for vårt liv, da var det virkelig gitt frihet til å synde. Men bare tanken på en slik situasjon er både avskyelig og ugudelig. Paulus avviser altså dette med et meget sterkt uttrykk: "På ingen måte!" (Langt derifra!). Et uttrykk han vanligvis bruker til å avvise særdeles hedenske og ugudelige tanker.

Rom 6, 16

16: Vet dere ikke at når dere stiller dere fram som tjenere til lydighet mot noen, er dere tjenere under den dere lyder, enten det er under synden som fører til døden, eller det er under lydigheten som fører til rettfærdighet?

Spørsmålet i forrige vers tok fatt i en ugudelig tanke. Derfor er svaret også temmelig kort og kvast. Så mange undrer seg på om dette verset virkelig inneholder svar på spørsmålet. Apostelens mening her er den samme som Kristus taler i Mat 6: 24: "Ingen kan tjene to herrer". Det avhenger av hvem det er du tjener, vil Paulus si. Og du er blitt tjener hos den som du blindt og utvunget gir deg over til, og er lydige mot. Vil dere tjene synden, hvis lovens dommer og påminnelser tas bort, da er dere straks blitt syndens tjenere, og da er dere "fri fra rettfærdigheten" (v. 20). Da behøver dere ikke tjene den,

eller spørre etter hva Gud vil. Er dere derimot Guds tjenere, dvs. at det er blitt ditt hjertes lyst og trang å få tjene ham, da vil dere ikke tjene synden - fordi om lovens dommer og påminnelser er tatt bort. For hvis det må trusler og tvang til, for å skape et hellig liv, da er du jo slett ikke noen rettferdighetens tjener! Dere vil alltid være blitt tjener under den dere fritt og utvunget lyder. Paulus sier:

Vet dere ikke. Det er vekkende og nesten bebreidende ord. Så ligger det da også både uforstand og blindhet i hele dette spørsmålet som er tatt opp: "Skal vi synde siden vi ikke er under lov?" Paulus vi si: Vet du ikke at det avhenger av ditt hjertes tilstand? Hvis dere fremdeles er syndens tjenere, så kan dere ikke annet enn å synde. Hvis dere nå på den andre side "av hjertet er blitt lydige" (v. 17), da vil dere ikke synde, på grunn av den store nåden. Da har dere allerede stilt dere fram som rettferdighetens tjenere, og kan ikke tjene synden. "Vet dere ikke" - jeg utfordrer dere til å dømme etter deres forstand og kjennskap i helt naturlige forhold:

At når dere stiller dere fram som tjenere (eller treller) til lydighet mot noen, er dere tjenere - ikke lenger deres egen, og ikke hvem som helst annens heller, men bare tjener - under den dere lyder. Tilføyelsen: "den dere lyder", uttrykker bare det samme som ordene "for å lyde", men understreker betydningen av uttrykket: "stille seg fram som tjenere til lydighet mot noen". En skal være klar over at her er det ikke bare tale om tanker og ord. Det er snakk om en så markert hengivelse i tjeneste hos noen, at en virkelig lyder denne. En blir ikke uten videre tjener eller trelle i forholdet til noen som en bare gjør en tilfeldig tjeneste. Det det dreier seg om, er om en stiller seg fram som tjener til lydighet mot noen, og altså for å "tjene under" denne gjennom hele tjenestetiden.

Videre er ordene "stille seg fram som tjenere til lydighet mot noen" uttrykk for en fri og utvungen handling. Dette understrekes også i v. 17 med ordene: "av hjertet er blitt lydige". I dagens samfunn er det ikke vanlig at noen byr seg fram som trelle for noen. I en vanlig stilling er det heller ikke alltid at den som er ansatt gjør arbeidet sitt av hjertets lyst, overfor arbeidsgiveren, men mer med henblikk på lønnen. I den åndelige verden derimot kommer det an på hjerteforholdet. Om du er en syndens eller rettferdighetens tjener kommer alltid av hjerteforholdet, ikke av noen tvunget innsats. Du er dens tjener som du har overgitt deg til, for å lyde og tjene.

Enten det er under synden som fører til døden, eller det er under lydigheten som fører til rettferdighet. Enten den enes eller den andres, sier apostelen, men ikke begge tjenere på én gang. Dere kan ikke av hjertet tjene to herrer som har så stor avstand fra hverandre som "synden" og "lydigheten", - bare den ene. (tjener) "under lydigheten" kan virke noe underlig og uvanlig. Men det har sin gode grunn at apostelen bruker det uttrykket. Først og fremst er ordet "lydigheten" den mest markerte motsetning til "synden", for her står synden for den indre ulydigheten. Det er selve den ondskapen vi har arvet fra Adam, og som så alle de onde gjerningene strømmer ut fra. "Lydigheten" er derfor her det lydige sinnet som er født av nåden hos en kristen, slik Paulus skildrer det i v. 17: "av hjertet er blitt lydige", som igjen henspiller på denne villige ånd som fødes av nåden. For det andre er det denne villige ånd, eller "lydighet", som leder Guds barn til alle gode gjerninger. På samme måte som ondskapen som bor i syndens tjenere, leder dem. Derfor bruker apostelen uttrykket (tjenere under) "lydigheten".

"som fører til døden", sier Paulus om syndens tjeneste. Her gjelder det den evige døden. For den legemlige er den samme for alle, også lydighetens tjenere. Og den åndelige døden er ikke en følge av syndens tjeneste, men årsaken til denne. Uttrykket "som fører til døden" sier altså det samme som det vi leser i v. 23: "syndens lønn er døden". Der ser vi også at "evig liv" settes opp som motsetning til "døden". Og det er ennå et bevis på at her taler Paulus om den evige døden. Han vil si: Hvis du gir ditt

liv i tjeneste for synden, så blir lønnen den gir deg: den evige døden, Guds vrede og all den straff Guds vrede i evighet medfører.

"som fører til rettferdighet". Når apostelen har sagt: "tjenere under synden som fører til døden", så ligger det nær å tenke at da ville det vært naturlig om han hadde sagt dette vi nå leser slik: "under lydigheten som fører til liv". Men han sier altså ikke det. Isteden sier han: "under lydigheten som fører til rettferdighet". Hva kan dette bety? Slik har altså Herrens Ånd vaktet Paulus' ord. Det er jo f. eks. ganske karakteristisk nettopp for Paulus å anvende motsetninger, i det han skriver. Men overfor ordene "til døden" fikk han altså ikke bruke motsetningen "til liv". For da ville han nemlig gitt mulighet for en falsk tolking. Det kunne blitt oppfattet som at det evige liv var lønn for vår lydighet, slik som evig død er syndens lønn.

Nei, full av omsorg sier han i v. 23: "Syndens lønn er døden, men Guds nådegave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre". Men ordene "til rettferdighet" går på at lydighetens mål, og det den skal virke, er rettferdighet - dvs. rettferdigheten i vårt liv. For den rettferdigheten som gjelder innfor Gud har vi "ved den enes lydighet" (kap. 5: 19). Det vil altså si at i den nye, villige lydighetens tjeneste formes vårt liv mer og mer samstemmig med Guds bud. Denne samstemmighet er det som her kalles rettferdighet.

På forskjellig vis har nå Paulus gjennom teksten gitt oss tanker om hva de to slags tjenesteforhold fører til. For at vi virkelig skal frykte tjenesten under synden, og oppmuntres til tjeneste under lydigheten. Men hovedsaken, som han stadig holder fram, er at "når dere stiller dere fram som tjenere til lydighet mot noen, er dere tjenere under den dere lyder". Hovedsaken er ditt sinns innstilling. For enten har det gitt seg hen til synden og som tjener for den, så du slipper den til. Ja, forsvarer den, og er helt med på å tjene den. Eller også det helt motsatte: inntatt av Kristi kjærlighet, elsker alt Herren setter fram for deg, men avskyr og forbanner all synd. Og dette skjer uten at du har lovens trusler og dom i tankene. Bare hjertets nye, hellige sinn virker dette.

Hovedtanken i verset vårt er som nevnt, at alt avhenger av hvem du tilhører. Er du "tjener under lydigheten", dvs. i din ånd villig til å tjene og lyde Gud, da synder du ikke - fordi du er fri fra loven. Er du derimot en som vil misbruke denne friheten til nettopp å følge synden, da er du av hjertet en syndens tjener, og tvinger bare fram en utvortes kristendom. Men de som av hjertet er lydige mot rettferdighetens ord, er selv ikke gjennom den villige ånd som er født i dem av nåden, blitt fullkomne tjenere. Nei, de behøver stadig formaninger, advarsler og oppmuntringer. Det ser vi tydelig av de formaningene Paulus gav i v. 12 og 13, og de han fortsatt kommer med. Men apostelen holder altså hele tiden fram hva som er hovedsaken: Hvem det er vi tjener. Og det spørsmålet, sier han, avgjøres helt og holdent av ditt sinn. Han vil ikke være med og skape hyklere, som bare lever i lovisk religiøsitet.

Hans budskap er dette: Tjen den som virkelig er herre i ditt liv! Den du har gitt hjertet ditt til. Den du fritt og utvungent kan tjene. Han er din herre! Vil du tjene synden, så behøver du ikke tenke på et rettferdig liv. Det er du da fri for. Lovens tvang kan ikke gjøre deg til en Guds tjener. Behøver du tvinges, da er all din kristelighet falsk. Etter at Paulus på denne kvasse måten har avvist den forkastelige tanken at nåden, og friheten fra loven, skulle innebære tillatelse til å synde, så vender han seg til de kristne i Rom. Nå taler han om den virkelighet han mener de står i, at de nå ikke lenger er tjenere under synden, men under lydigheten.

Rom 6, 17

17: Men Gud være takk. Selv om dere har vært slaver under synden, er dere nå av hjertet blitt lydige mot den lærdomsform som dere ble overgitt til.

Men Gud være takk! Med denne takksigelsen til Gud gir ikke Paulus bare uttrykk for sitt eget hjertes varme for sjelene. Det er spesielt det som har skjedd med dem, han har i tankene: Deres omvendelse og forvandling fra å være syndens tjenere til nå å være Guds lydige barn. At dette var et Guds verk. Ikke noe som hadde skjedd etter menneskelig innsats, men bare var Guds nåde og gave. Dernest at det var et veldig stort og nådefullt verk, som Gud burde takkes og prises for. For å vekke de kristne opp til å holde dette mye mer klart for seg, minner Paulus dem om hvordan de var tidligere. Han sier:

Dere har vært slaver under synden. Både med sin glade takksigelse, og med denne påminnelsen om deres tidligere liv i synden, vil apostelen vekke dem til større takknemlighet og kjærlighet til Gud. Det var det all grunn til. For disse visste også godt selv at de hadde vært slaver under synden, men nå, gjennom Guds nåde var blitt hans lydige barn. Slik oppgløder apostelen de kristnes kjærlighet og takknemlighet. Og da vekker han den rette hellige kraften i dem, og avsky fra synden. Da skulle de også kjenne hvor forkastelig det ville være å synde. Nå som de var under nåde og ikke under lov. Over alt ser vi da også Paulus går fram på samme måte: Han minner Kristi forsamlinger om deres tidligere liv som ufrelste, for deretter desto mer å opphøye det frelsens liv de nå lever (se f. eks. 1Kor 6: 11, Ef 2: 1-22, 5: 8, Tit 3: 3-6 m. fl.).

De kristne i Rom hadde vært hedninger. Hvis vi nå bare leser det Paulus oppsummerer av hedningenes synderegister, i det første kapitlet, og så sammenlikner med hvordan de nå var, "av hjertet blitt lydige" og i nåden bøyde og helliggjorte sjeler, da forstår vi apostelens utrop: "Gud være takk!" Men selv blant oss som er født og oppvokst under kristendommens lys, bør en rett omvendelse til Gud vekke like stor lovprisning for Guds store nåde. Vekke like stor kjærlighet og takknemlighet. For i samme grad som mye har vært gitt oss, har det vært desto større grunn til å dømme og straffe vårt liv i synden. Likevel har Gud oppsøkt oss med sin nåde og sitt kall, har vekt oss opp, opplyst oss og helliggjort oss i sannhet.

Tenk over dette, alle dere som erkjenner at dere har hatt en fortid - da dere "var slaver under synden", men som nå lever et liv som med alle sine skrøpeligheter likevel har Kristus og hans vilje som mål! Du kjenner forandringen som er skjedd i selve hjertet ditt. Før hadde du ditt liv og din lyst i synden, som nå er det vi plages mest over. Nå er vårt egentlige liv å ha vår største lyst i Gud og det som tilhører ham. En slik forandring av hjertet kan jo umulig være noe vi selv har fått til. Det kan bare være Den Allmektiges skapergjerning! Dette, begynnelsen til det evige liv, er da også den aller største og mest nådefulle av alle hans gjerninger på jorden. Ja, visst vi virkelig tenkte grundig over dette, så ville vi sannelig ha noe å fryde oss over, og takke og prise Gud for. Og like sikkert skulle vi også se det grufulle i om vi nå begynne å tjene synden på nytt - mens vi forsøkte å dekke oss med at vi levde under så stor en nåde. Dette er apostelens hensikt når han minner dem om at "dere har vært slaver under synden".

Av hjertet blitt lydige. Legg nøye merke til disse ordene: "av hjertet blitt lydige"! Her er dette som skiller de kristne fra syndens tjenere: De er "av hjertet blitt lydige". De kristnes lydighet er en hjertets lydighet - i motsetning til en lydighet som er påtatt/tvunget. Hver gang et uomvendt menneske begynner å engasjere seg med lydighet, så har det alltid sin grunn. Enten i en form for egenkjærlighet, av frykt, eller i begjær for å oppnå noe. Men ikke av hjertet. At selve hjertet blir

vunnet for Gud og hans vilje, det er det store verket som bare nåden kan virke ved den nye fødselen. Jo mer loven driver, skremmer og tvinger menneskene, desto mer uvillig, vrangt og bittert blir selve hjertet. Og jo mer utskeielsene forbyes og bremses, desto mer vekkes lystene eller kampen, i hjertet. Slik er det loven virker, og det hører vi utførlig om i det syvende kapitlet.

At selve hjertet blir bøyet og villig til lydighet overfor Gud, og til å døde synden, det er utelukkende et nådens verk - når den forpinte sjelen får se at Gud vil forlate alt. At Gud ikke venter å få noe som helst av oss, men selv vil "gi det han krever". Overfor slik en nåde smelter hjertet. Og nå får det en slik lyst til alle Guds bud. Nå vil du ikke i din sjel unnvære et eneste av Guds bud, men sier av hele hjertet: "Jeg fryder meg i Guds lov etter det indre menneske", "Herrens lover - er søtere enn honning, ja honning som drypper fra vokskakene".

Kan du da fatte hvordan slike sjeler skulle få lyst til å synde - på grunn av at de ikke er under loven, men under nåden - når det er nettopp denne nåden som gjorde hjertet villig til å følge Guds lov -? Hvordan skulle den samme nåden kunne gjøre hjertet villig til å synde? Friheten fra tvungen tilintetgjør bare slavens tvungne tjeneste, men ikke en villig tjeners -! Her ser vi sammenhengen. Dette syttende verset gir et levende eksempel på hva det vil si å "stille seg fram som tjenere til lydighet mot noen", eller "av hjertet bli lydige". Men det kommer vi snart nærmere inn på.

Den lærdomsform som dere ble overgitt til. "Den lærdomsform". Paulus har sett at de kristne gjennom den villige lydigheten er modnet og formet av den læren som nå har inntatt hjertene deres. Det er som om han med uttrykket "lærdomsform som dere ble overgitt til" tenker på hvordan metaller smeltes og omformes. Ofte påføres de også et stempel, når de tømmes over i nye former. Uttrykket som er brukt skildrer det karakteristiske kjennetegnet på den sanne troen og nåden i hjertet. Og det karakteristiske kjennetegnet ("stemplet") er at når vi elsker, og stadig og tar til oss av Kristi evangelium, - da er det den rette helliggjørelsen virkes i oss. Vi omskapes og formes etter den læren evangeliet inneholder, slik at Guds barn preges av Kristi sinn og lære i hele sitt vesen. Og fristes vi til å vike av fra denne, så møter Herren oss straks, og minner oss om at "dere har ikke fått lære Kristus slik, så sant dere virkelig har hørt om ham og er blitt opplært i ham". Loven er også et forbilde og redskap som Gud har gitt oss ("i loven har du fått den rette form for kunnskap og sannhet" - Rom 2: 20).

Men i Kristi evangelium finner vi ikke bare selve bildet levende i Kristi person, i hans vesen og i hans gjerninger, men også selve den omskapende kraften. Legg også merke til at apostelen sier ikke: den lærdomsform dere har gitt dere over til, men: "Den lærdomsform dere ble overgitt til". Dermed forkynnes på nytt den store sannheten om at det er et Guds verk at vi er blitt hans barn. Det er Gud som føder det nye livet ved sin nåde, og oppholder det - når mennesket ikke setter seg imot Ånden og evangeliets frelsende sannhet. Jesus sier: "Du gav dem til meg", "dem som du har gitt meg" (Joh 17). Og videre: "Ingen kan komme til meg uten at Faderen, som har sendt meg, drar ham" (Joh 6). Så har da Paulus vist hva det vil si å "stille seg fram som tjenere for Gud" (v. 16). Det er altså et Guds verk som, når det har løsgjort oss fra loven (v. 14), også gir oss et lydige hjerte. I kortere formuleringer uttrykker han nå summen av det han har sagt: